

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Prof. ALK dr hab. Bolesław Rok

Dyrektor Centrum Badań Przedsiębiorczości Pozytywnego Wpływu

Katedra Przedsiębiorczości i Etyki w Biznesie

Akademia Leona Koźmińskiego

Recenzja rozprawy doktorskiej

Mgr Bartosza Malinowskiego „Motywy stosowania crowdfundingu przez polskich producentów gier wideo” przygotowanej na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem naukowym prof. nadzw. dr hab. Tomasza Czapli

Podstawa opracowania recenzji

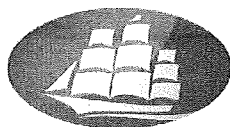
Przedmiotem niniejszej recenzji jest rozprawa doktorska mgr Bartosza Malinowskiego pt. „Motywy stosowania crowdfundingu przez polskich producentów gier wideo” przygotowana na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem naukowym prof. nadzw. dr hab. Tomasza Czapli.

Podstawą formalną recenzji jest pismo z dnia 5 lipca 2019 r. Prodziekana Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, Pani prof. dr hab. Ewy Walińskiej, w sprawie powierzenia mi do oceny – w oparciu o decyzję Rady Wydziału - rozprawy doktorskiej mgr Bartosza Malinowskiego. Celem recenzji jest odpowiedź na pytanie, czy rozprawa ta spełnia wymogi określone w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym i ustawach pokrewnych.

Ogólna charakterystyka rozprawy

Rozprawa doktorska mgr Bartosza Malinowskiego liczy 170 stron (wraz z załącznikami). Składają się na nią wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografia, załączniki, w których ujęto dwa narzędzia badawcze oraz zestawienia ukazujące przeprowadzone przez Autora analizy statystyczne, spisy rysunków, tabel i załączników. Dwa pierwsze rozdziały mają z założenia charakter teoretyczny, w rozdziale trzecim Autor przedstawił metodykę zrealizowanych badań własnych o charakterze jakościowym i ilościowym, a w czwartym - ich wyniki.

Problematyka rozprawy magistra Bartosza Malinowskiego mieści się w obszarze nauki o zarządzaniu, która jako dyscyplina naukowa łączy w sobie wymiar teoretyczny z wymiarem praktycznym - co w pracy zostało dobrze pokazane. Podjęta przez magistra Bartosza

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Malinowskiego problematyka jest aktualna, gdyż stosowanie crowdfundingu jest coraz częściej traktowane jako korzystny sposób pozyskiwania finansowania działalności gospodarczej. Jednocześnie polscy producenci gier wideo – stosunkowo młoda branża - napotykają obecnie wiele istotnych problemów wpływających na rozwój i efektywne funkcjonowanie przedsiębiorstw przez nich prowadzonych.

Dlatego należy uznać, że problematyka podjęta przez Doktoranta wychodzi naprzeciw dylematom i wyzwaniom obecnym w procesach zarządzania tymi przedsiębiorstwami. A zatem podjęta problematyka badawcza jest ważna i aktualna, a jej wybór przez Bartosza Malinowskiego może przysłużyć się rozwojowi nauki o zarządzaniu.

Charakterystyka struktury recenzowanej pracy

Struktura pracy magistra Bartosza Malinowskiego odpowiada określonym we wstępie do pracy zamierzeniom badawczym, sprowadzającym się do przeanalizowania polskiej branży gier wideo z perspektywy stosowania crowdfundingu i uporządkowania wiedzy o crowdfundingu.

Pierwszy rozdział koncentruje się na tematyce crowdfundingu jako zjawisku i metodzie rozpatrywanej z perspektywy zarządzania, zawiera on przegląd definicji crowdfundingu, omówienie cech charakterystycznych, mechanizmów funkcjonowania oraz modeli crowdfundingu. Kładzie szczególny nacisk na kwestie korzyści z zastosowania crowdfundingu jako podstawy dla autorskich typologii kategorii korzyści.

Drugi rozdział dotyczy branży gier wideo na świecie i w Polsce. Omówiona jest tu specyfika branży gier wideo ze szczególnym zwróceniem uwagi na strukturę, uwarunkowania oraz źródła wykorzystania crowdfundingu. Wskazano na niskie bariery wejścia dla nowych studiów produkujących gry, globalny zasięg ich działalności, co zostało umożliwione dzięki platformom cyfrowej dystrybucji oraz zmianom w modelach wydawniczych.

Rozdział 3 przedstawia metodykę badań własnych, opisuje przedmiot badań, ich cel, stawia pytania badawcze, analizuje metody, narzędzia, charakterystykę próby i jej strukturę. Rozdział 4 w całości koncentruje się na wynikach badań w kontekście motywów stosowania crowdfundingu. Autor dokonuje w nim charakterystyki bazy danych podmiotów w kontekście ich podejścia do stosowania crowdfundingu, analizując wpływ takich zmiennych jak poziom wiedzy czy cechy organizacji. Najważniejszą część rozdziału stanowi hierarchia czynników atrakcyjności crowdfundingu, zbudowana na podstawie ocen respondentów. Rozdział uzupełnia omówienie czynników, które motywują polskich producentów gier do stosowania tej metody bądź stanowią barierę.

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Sformułowany w pracy cel badania, pytania badawcze oraz zastosowane metody badawcze

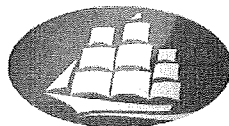
Celem głównym pracy jest rozpoznanie struktury motywów stosowania crowdfundingu przez polskich producentów gier wideo. Dla realizacji celu głównego przyjęto szereg celów szczegółowych: uporządkowanie wiedzy teoretycznej o crowdfundingu, stworzenie na podstawie literatury przedmiotu klasyfikacji motywów stosowania crowdfundingu, opisanie struktury branży polskich producentów gier wideo w kontekście ich podejścia do stosowania crowdfundingu, określenie poziomu wiedzy o crowdfundingu w tej branży, poznanie oceny atrakcyjności stosowania crowdfundingu i poznanie preferencji w zakresie modelu jego stosowania.

Na tej podstawie autor sformułował pytania badawcze: jaka jest struktura motywów stosowania crowdfundingu, jaka jest rola wiedzy o crowdfundingu w podjęciu decyzji o jego stosowaniu, jaka jest rola cech organizacji produkujących gry wideo w podjęciu decyzji o stosowaniu crowdfundingu, jakie są preferencje modeli crowdfundingu wśród producentów gier stosujących i planujących stosowanie crowdfundingu. Na podstawie dokonanej segmentacji producentów, zostały sformułowane również pomocnicze pytania badawcze.

Pytania badawcze dotyczą ważnych zagadnień, szczególnie z perspektywy niskiego poziomu naukowej penetracji zjawiska crowdfundingu w szybko rozwijającej się branży w Polsce. Można też uznać, że cechują się one oryginalnością, a jednocześnie świadczą o całościowym podejściu do problemu badawczego. Należy podkreślić, że po pierwsze system celów rozprawy jest zasadniczo wewnętrznie spójny i we właściwy sposób koresponduje ze sformułowaniami problemami badawczymi, po drugie system celów cechuje istotność poznawcza, po trzecie w ramach przeprowadzonego postępowania badawczego możliwe jest odniesienie się do treści celów szczegółowych.

Istotną zaletą recenzowanej rozprawy jest to, iż Bartosz Malinowski zrealizował wieloetapowe, wymagające szczególnych kompetencji postępowanie badawcze. Jest to moim zdaniem podstawowa wartość pracy. Przedstawiony w rozdziale czwartym opis badań potwierdza wiedzę, intuicję, a także umiejętność analizy naukowej zebranych danych.

Użyte metody badawcze oraz kolejność ich zastosowania są właściwe z punktu widzenia sformułowanego pytania badawczego i pytań pomocniczych. Autor w pogłębiony sposób omówił i scharakteryzował próby badawcze. Warto również zaznaczyć, że narzędzia badawcze: kwestionariusz ankiety i scenariusz wywiadu zostały zaprojektowane poprawnie. Autor w pierwszym etapie przeprowadził badanie ankietowe na celowej próbie 139

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

producentów, a następnie badanie etnograficzne w postaci wywiadów z 15 producentami, którzy już wcześniej stosowali crowdfunding. Badanie te pozwoliły Doktorantowi zauważyć różne podejścia do stosowania crowdfundingu.

Zawartość merytoryczna rozprawy doktorskiej oraz jej struktura

Rozprawa doktorska mgr Bartosza Malinowskiego posiada przejrzystą i logiczną konstrukcję, która dobrze oddaje temat pracy i postawione pytania badawcze. Zawartość poszczególnych rozdziałów jest dobrze przemyślana i podporządkowana głównemu tematowi pracy.

Jak już podkreślono, część badawcza pracy, zarówno jeżeli chodzi o metodologię, analizę wyników i postawione wnioski nie budzi zastrzeżeń. Zastrzeżenia budzi jednak część teoretyczna pracy, a w zasadzie to, co autor uznał za część teoretyczną. Od razu trzeba powiedzieć, że rozdział 2, w którym przedstawiona jest analiza branży gier wideo w Polsce i na świecie nie ma charakteru teoretycznego w takim sensie, w jakim się to uznaje w pracach naukowych. Jest to bowiem w skrótovej formie przedstawiony przez Autora raport rynkowy. Jego wartość jest oczywiście duża, szczególnie że nie istniały wcześniej na rynku polskim tego typu opracowania. Jego przydatność dla postawionych pytań badawczych i przeprowadzonych następnie badań też jest bardzo duża. Nie ma to jednak wiele wspólnego z analizą na poziomie teoretycznym w rozumieniu nauki o zarządzaniu.

Niestety, rozdział 1 również nie spełnia takiej funkcji w wystarczającym stopniu. Doktorant przedstawia tu krótko historyczne źródła idei crowdfundingu, a następnie podejmuje analizę pojęciową. To ważny element tej pracy, gdyż terminologia związana z crowdfundingiem nie jest jeszcze ugruntowana w środowisku polskich badaczy w nauce o zarządzaniu. Następnie możemy zapoznać się bliżej z tym, jak proces crowdfundingu przebiega w rzeczywistości, co pozwala Autorowi na przedstawienie kilku najczęściej spotykanych modeli crowdfundingu. Kolejna część tego rozdziału to analiza kategorii korzyści stosowania crowdfundingu. I to jest koniec części, która jest traktowana przez Autora jako wkład teoretyczny. Warto też dodać, że cytowana literatura nie jest zbyt różnorodna, oprócz wybranych pozycji z czasopism naukowych, w spisie literatury zamieszczono również dużo pozycji popularnych lub pochodzących z pism i portali branżowych. Wśród 77 pozycji literatury mniej niż połowa ma charakter prac naukowych z dziedziny zarządzania, a te, które pochodzą z czasopism naukowych głównie są cytowane wyłącznie jako źródło do przeprowadzonej przez Autora analizy terminologicznej, definicyjnej.

Trzeba się wprawdzie zgodzić z Autorem, że to jest nowy temat w nauce o zarządzaniu, jednak choćby pobieżny przegląd literatury w podstawowych bazach pokazuje, że -

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

szczególnie w ostatnich latach – crowdfunding pojawia się w wielu pracach naukowych. Źródła naukowe cytowane przez Autora w większości pochodzą sprzed 4-5 lat. Wydaje się, że zabrakło tu rzetelnej analizy najnowszej, światowej literatury naukowej dotyczącej crowdfundingu, szczególnie kontekstu teoretycznego (theoretical framework), z różnych perspektyw. Zamiast tego jest krótka, choć dobrze przygotowana, analiza terminologiczna (conceptual framework).

Zabrakło też przeglądu badań w zakresie pytań badawczych postawionych przez Autora. Dlatego trudno stwierdzić, czy badania przeprowadzone w rozprawie doktorskiej mają charakter pionierski, są po raz pierwszy w Polsce lub nawet na świecie przeprowadzone, czy też istnieją w literaturze podobne badania, dotyczące tej właśnie lub podobnych branż.

To jest zdecydowanie największe zastrzeżenie do recenzowanej pracy.

Uwagi dotyczące strony formalnej i językowej pracy

Rozprawa doktorska spełnia wymogi formalne stawiane tego typu pracom. Praca została napisana w języku polskim, z dużą starannością, troską o szczegóły i dbałością o kwestie edytorskie. Autor mimo staranności nie ustrzegł się w swojej pracy drobnych błędów edycyjnych ale nie są one zbyt istotne, by je tu wymieniać. Generalnie pracę czyta się dobrze, zdania są formułowane właściwie, układ treści jest logiczny, stosowana terminologia w pełni zrozumiała i zgodna z obowiązującą w literaturze przedmiotu lub – gdy wymaga wyjaśnienia – jest szczegółowo wyjaśniana. Jest to dowodem na dużą znajomość i głębokie rozumienie prezentowanej problematyki przez Autora.

Konkluzja recenzji

Uważam, że recenzowana praca jest dojrzała, cenna poznawczo, oryginalna i wnosi nowe treści do dyscypliny naukowej jaką jest zarządzanie. Posiada rozliczne walory zarówno empiryczne, jak i aplikacyjne. Dobrze realizuje jeden z istotnych, szczegółowych celów wskazanych przez Autora, czyli porządkuje wiedzę o crowdfundingu. Recenzowana praca została przygotowana z pasją badawczą, w oparciu o dostępne Autorowi studia literaturowe i branżowe. Rozprawa doktorska mgr Bartosza Malinowskiego zdecydowanie poszerza wiedzę o motywach stosowania crowdfundingu w wybranej branży.

Zaletą dysertacji jest jasne określenie we wstępie problemu badawczego, sprowadzającego się do poszukiwania odpowiedzi na pytanie dotyczące motywów stosowania crowdfundingu. Z tak postawionego problemu badawczego autor wyprowadził szereg kwestii szczegółowych.

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Autor wykazał się dojrzałą postawą badawczą przeprowadzając rozbudowane badania empiryczne, stanowiące niewątpliwie ważną stronę rozprawy. Doktorant wykazał się umiejętnością identyfikacji problemów badawczych, formułowania celów badawczych pracy w oparciu o badania literaturowe w zakresie realizowanych problemów, konstruowania i doboru metod badawczych, przeprowadzenia badań, wnioskowania i prezentacji wyników.

Przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło doktorantowi na osiągnięcia zarówno głównego celu rozprawy jak i postawionych celów szczegółowych. Chciałbym podkreślić że wysoko należy ocenić zarówno zastosowaną procedurę badawczą, która charakteryzuje się przejrzystością jak i rezultaty postępowania badawczego, także wysoko oceniam wyprowadzone przez doktoranta konkluzje w rozdziale 4, w którym w syntetyczny sposób zaprezentował krytyczne czynniki dotyczące motywów stosowania crowdfundingu. Zawarte w zakończeniu wnioski oceniam jako należycie umotywowane oraz trafnie sformułowane.

W rozważaniach autor zachowuje logiczny ciąg wywodów, wykazując się umiejętnością prezentacji zjawisk oraz poprawnością w odniesieniu do interpretacji wyników i ich przedstawiania. Po lekturze dysertacji można stwierdzić z przekonaniem, że Autor posiada ogólną wiedzę o dyscyplinie naukowej nauki o zarządzaniu, mimo że w recenzji zostały wskazane pewne niedociągnięcia i braki w warstwie teoretycznej.

Praca stanowi jednak ciekawy i oryginalny przykład zastosowania nowych rozwiązań w zakresie pozyskiwania kapitału i osiągania innych korzyści, przede wszystkim marketingowych, przez przedstawicieli wybranej branży. Praca stanowić może również cenny materiał dla praktyki gospodarczej – i to nie tylko dla producentów gier video. Należy też zwrócić uwagę na dobrą znajomość branży i badanych instrumentów przez doktoranta w zakresie omawianych zagadnień jak również umiejętność właściwego wykorzystania tej wiedzy.

Uwzględniając wszelkie uwagi, zarówno pozytywne jak i krytyczne oraz mając świadomość istnienia pewnych braków w przedstawionej do recenzji pracy, stwierdzam, że oceniana dysertacja spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim. Wnoszę zatem o dopuszczenie przedłożonej do recenzji rozprawy pana magistra Bartosza Malinowskiego do publicznej obrony.

Bogdan Rog

Warszawa, 20.10.2019